

Заяць О.І.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9904-8706>*

Zayats Olena

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the International Economic Relations Department
State University "Uzhhorod National University"*

ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ЄВРОПИ: РОЛЬ НЕОБАНКІВ У КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ДИХОТОМІЇ

Анотація. Стаття досліджує конкуренцію між традиційними банками та необанками в ЄС у 2020–2025 рр., аналізуючи інструменти залучення клієнтів, ефективність стратегій і виклики. Небанки вирізняються технологічною гнучкістю та клієнтоорієнтованістю, тоді як традиційні банки покладаються на масштаби й довіру. Досліджено, як регуляторне середовище стимулює інновації, але створює бар'єри через комплаєнс і кіберзагрози. Оцінено стратегії установ, зокрема, Revolut та ING, у контексті споживацьких уподобань і фінансової стабільності. Порівняння з Україною підкреслює потенціал швидкої цифровізації, коли традиційні банки нівелюють переваги необанків. Запропоновано гібридні моделі та гармонізацію регулювання для збалансованого розвитку сектору. Результати наголошують на необхідності поєднання інновацій і стабільності для забезпечення стійкості та інклюзії банківської системи.

Ключові слова: небанки, традиційні банки, конкуренція, ЄС, фінансова стабільність, цифровізація.

Вступ та постановка проблеми. Цифрова трансформація банківського сектору в європейському контексті, зокрема в ЄС, спричинила конкуренцію між традиційними банками та необанками, які надають цифрові послуги без фізичних відділень. Небанки, такі як Revolut, N26 і Starling Bank, залучають клієнтів інноваційними технологіями та низькими комісіями, тоді як традиційні банки, як ING і BBVA, адаптуються через цифрові платформи, але стикаються з обмеженнями застарілої інфраструктури. Регуляторне середовище, зокрема директива PSD2, стимулює конкуренцію, проте створює виклики у сфері кібербезпеки та комплаєнсу. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю оцінити стратегії конкуренції, їхню ефективність та вплив на фінансову стабільність. Досвід України, де цифровізація банківських послуг випереджає окремі європейські ринки, використовується для порівняння, підкреслюючи регіональні відмінності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В. Стефанеллі, Ф. Манта та П. Тома [1] аналізують конкуренцію банків і fintech в ЄС, наголошуючи на технологіях і регуляції, включаючи відкритий банкінг. Вони вказують на нову модель конкуренції, яка виникає через цифровізацію та нерівномірну адаптацію традиційних банків до змін. Д. Лі [2] показує, як небанки використовують штучний інтелект і аналітику даних для персоналізації, спираючись на концепції фінансової інклюзії, цифрових платформ і машинного навчання. Ці автори також підкреслюють, що гармонізоване регуляторне середовище

в ЄС сприяє появі нових конкурентів, але створює виклики для великих традиційних банків через бюрократичну інерцію. Д. Лі [2] також демонструє, що молодь у ЄС віддає перевагу небанкам за зручність, інтерфейс і доступність. Розширюючи європейський контекст, А. Семенов, О. Пахненко та А. Шалда [3] досліджують розвиток необанків в Україні, підкреслюючи їхні ключові інструменти, продукти та бар'єри для зростання. В. Федина і Л. Богріновцева [4] систематизують світовий досвід функціонування необанків і зіставляють його з українською практикою, акцентуючи на технологічних і регуляторних перевагах необанків у порівнянні з традиційними банками. І. Скоморович і У. Владичин [5] виокремлюють типологію необанків та аналізують можливі формати взаємодії банків і фінтех-компаній у фінансовому секторі. Д. Букресва, А. Бородіна та П. Фастова [6] розглядають необанкінг як відповідь на виклики цифрової економіки та пандемії, виокремлюючи структурні перешкоди впровадження цифрових моделей. Узагальнюючи досвід країн єврозони, А. Ром [7] досліджує зв'язок між рівнем конкуренції банків та процентними ставками за споживчими кредитами, демонструючи непрямий вплив на поведінку споживачів і ринкову ефективність. Водночас, на сьогоднішній спостерігається брак систематичного аналізу стратегій адаптації банків до регуляторних і технологічних викликів та їхнього впливу на фінансову стабільність. Ця стаття заповнює прогалину, пропонуючи порівняльний аналіз конкуренції в ЄС із залученням досвіду України.

Метою статті є аналіз конкуренції між традиційними банками та необанками в європейському контексті, оцінка їхніх інструментів, ефективності та розробка рекомендацій для розвитку банківського сектору. Завданнями статті є:

- ✓ охарактеризувати інструменти конкуренції: технологічні інновації необанків, цифрові стратегії традиційних банків, роль регуляторних механізмів (PSD2, Банківський союз);

- ✓ оцінити ефективність стратегій через аналіз ринкової частки, споживацьких уподобань і впливу зовнішніх факторів (COVID-19, економічна нестабільність);

- ✓ визначити виклики: регуляторні обмеження, прибутковість, кібербезпеку;

- ✓ запропонувати рекомендації для регуляторів, необанків і традиційних банків щодо гармонізації регулювання та підтримки інновацій;

- ✓ порівняти темпи цифровізації в ЄС та інших європейських ринках із досвідом України для виявлення регіональних відмінностей.

Результати дослідження. Регуляторна архітектура ЄС формує конкуренцію між традиційними банками та необанками у 2023 р. [1]. Директива PSD2, впроваджена у 2018–2020 рр. [9], дозволила небанкам доступ до даних клієнтів за згодою, що сприяло розвитку агрегаторів фінансових даних і платіжних сервісів. PSD2 підвищила конкуренцію на ринку платежів, де Revolut зайняв 46% у цифрових переказах у Великій Британії у 2022 р. [10], завдяки низьким комісіям і швидким транзакціям. Загалом, його позиції в європейському секторі платежів у 2022 р. відзначаються як провідні [11].

Банківський союз, створений у 2012 р. [1], включає SSM і SRM, що посилили регулювання традиційних банків. Небанки отримують ліцензії в Литві чи Німеччині, використовуючи «європейський паспорт» для роботи в ЄС у 2021 р. [12]. Revolut отримав ліцензію в Литві у 2018 р. [12], що дозволило розширити послуги до 2023 р. У 2021 р. N26 зіткнувся з обмеженнями від BaFin через слабкий AML-контроль, а у 2022 р. отримав штраф 9,2 млн. євро [4]. Обмеження були зняті лише в червні 2024 р. [7]. Традиційні банки, як ING, мають перевагу в GDPR і AML, але адаптація до цифрових стандартів повільніша у 2019–2022 рр. [6].

За даними дослідження Economist Impact, 75% європейських банкірів вважають небанки головними конкурентами на найближчі п'ять років, що підкреслює гостроту цифрової трансформації в ЄС [18]. Небанки та традиційні банки використовують різні стратегії для залучення клієнтів у 2021–2023 роках [11]. Небанки, такі як Revolut, пропонують мультивалютні рахунки, криптовалютні сервіси та аналітику витрат, що приваблює молодь і фрілансерів [5]. У 2023 р. Revolut мав понад 45 млн. клієнтів у 38 країнах, зокрема понад 9 млн. у Великій Британії та понад 4 млн. в Іспанії [12]. Їхня модель базується на низьких витратах завдяки відсутності фізичних відділень [8]. Starling Bank пропонує сповіщення та інструменти для малого бізнесу, що сприяє

конкурентоспроможності у Великій Британії [7]. Гнучкість необанків дозволяє їм швидше адаптуватися до цифрових стандартів порівняно з традиційними банками у 2022–2023 рр. [11].

Характеристики основних необанків європейського контексту, включаючи український Monobank, наведено в Таблиці 1.

Табл. 1 ілюструє стратегії необанків у європейському секторі, що демонструє їхню адаптивність у 2021–2023 рр. Охоплення N26 у 24 країнах Європи у 2023 р. контрастує з фокусом Monzo та Starling Bank на Великобританію, що зумовлено бар'єрами, пов'язаними з Brexit у 2021–2023 рр. Масштабування залежить від гнучкості ліцензування у 2021–2022 рр. [17].

Vuq використовує платну модель для стабільного доходу у 2023–2025 рр. [11; 13], на відміну від freemium-підходу Revolut і N26 [14]. Monobank досяг 8 млн. користувачів у 2024 р. [15] завдяки партнерським програмам і UX-орієнтації у 2023–2024 рр. [3]. Попри обмежене фінансування, спричинене війною, попит на цифрові банківські послуги залишався високим у 2022–2024 рр., що підтверджується динамікою клієнтської бази та галузевими аналітичними оцінками [2]. Таблиця 1 демонструє баланс між технологіями та регуляціями у 2021–2022 рр. [9]. Традиційні банки створювали цифрові платформи у 2019–2022 рр. BBVA інвестував у фінтех (наприклад, Vnext), а ING розвинув ING Direct у 2019 р. За даними Economist Impact, 43% європейських банків інвестують у fintech-стартапи, а 36% створюють власні цифрові банки, щоб протистояти небанкам у 2024–2029 рр. [18]. У 2022 р. 55% банків ЄС інвестували в цифрові платформи [14]. Витрати на відділення та IT обмежували гнучкість у 2019–2021 рр. [9]. Стратегії порівняно в таблиці 2.

Технології визначають конкуренцію у 2021–2023 рр. [9; 14]. Небанки застосовують AI для персоналізації, як автоматичне бюджетування в Revolut і N26, у 2025 р. [14]. Інтеграція з Apple Pay і Google Pay стала стандартом у 2022 р. [11]. Крім того, машинне навчання та великі мовні моделі дозволяють небанкам оцінювати кредитоспроможність клієнтів без кредитної історії, розширюючи доступ до послуг для молоді та малого бізнесу [16]. В Україні Monobank використовує подібні алгоритми для персоналізованих пропозицій кешбеку, що посилює його конкурентоспроможність [3]. У 2023 р. 68% клієнтів необанків у ЄС використовували мобільні додатки як основний канал [11]. Порівняння ринкової ваги наведено в таблиці 3.

Небанки в ЄС у 2023 р. залучили близько 8 млн. клієнтів завдяки зручному UX та низьким бар'єрам входу, охоплюючи переважно молодь. Проте вони поступаються традиційним банкам у лояльності старших сегментів клієнтів у 2022–2023 рр. Обсяг транзакцій необанків у 2024 р. склав 140 млрд. євро, що свідчить про їхню силу у сфері малих цифрових платежів, тоді як традиційні банки домінують у великих операціях. Активи необанків у 2023 р. залишаються обмеженими через слабе кредитування,

Таблиця 1

Характеристики ключових необанків у європейському банківському секторі з порівнянням українського досвіду

Назва необан-ку	Рік заснування	Ключові особливості	Кількість користувачів	Ринки (країни)	Бізнес-модель	Статус фінансування
Revolut	2015	Мультивалютні рахунки, криптовалюти, аналітика витрат	40 млн у 2024 р.	ЄС, ВБ, Швейцарія, США, Австралія	Freemium, підписки	40 млрд. дол. США у 2024 р.
N26	2013	Мобільний банкінг, безкоштовні рахунки, овердрафт	8 млн у 2024 р.	ЄС, Швейцарія	Freemium, платні рівні	1.8 млрд. дол. США у 2024 р.
Monzo	2015	Бюджетування, безкоштовні транзакції за кордоном	7,5 млн. у 2024 р.	Великобританія	Freemium, кредити	610 млн. фунтів у 2024 р. [11]
Bunq	2012	Екологічні ініціативи, мультивалютні картки	5 млн. у 2024 р.	ЄС	Платні підписки	193 млн. євро у 2023 р.
Starling Bank	2014	Інструменти для бізнесу, сповіщення	3,6 млн. у 2023 р.	Великобританія	Комісії, кредитування	753 млн. фунтів у 2024 р.
Monobank	2017	Кешбек, розстрочка, дистанційні рахунки	8 млн. у 2024 р.	Україна	Freemium, партнерські програми	–

Примітка: Monobank включено як порівняльний кейс для аналізу досвіду України.
Джерело: складено автором на основі [11; 13; 14; 15]

Таблиця 2

Порівняння стратегій традиційних банків і необанків у ЄС

Критерій	Необанки	Традиційні банки
Технології	AI, аналітика даних, мобільні додатки	Цифрові суббренди, партнерства з фінтех
Комісії	Низькі або відсутні	Вищі, але ширший спектр послуг
Швидкість транзакцій	Висока (миттєві перекази)	Середня (залежить від інфраструктури)
Спектр послуг	Обмежений (платежі, заощадження)	Широкий (іпотека, кредити, страхування)

Джерело: складено автором на основі [5; 9; 11; 14]

Таблиця 3

Порівняння абсолютних і відносних показників необанків та традиційних банків у Європейському Союзі

Показник	Необанки (ЄС)	Традиційні банки (ЄС)	Відносна частка необанків
Кількість клієнтів (2023 р.)	40 млн.	400 млн	10%
Обсяг транзакцій (2022 р.)	500 млрд. євро	6 трлн. євро	8.3%
Активи (2023 р.)	110 млрд. євро	30 трлн. євро	0.37%

Примітка: дані стосуються роздрібною сегмента банківських послуг. Кількість клієнтів для необанків включає активні акаунти провідних гравців (Revolut, N26, Bunq). Обсяг транзакцій для традиційних банків обмежено роздрібними платежами.
Джерело: складено автором на основі [13; 14; 15; 17; 20; 21, власні дослідження автора]

зумовлене регуляторними обмеженнями, але це компенсується їхньою гнучкістю та інноваційністю. Очікується, що жорсткіші ліцензійні вимоги сприятимуть підвищенню довіри та зростанню необанків у 2024 р. [14; 19].

Традиційні банки інвестують у технології, але застарілі системи гальмують прогрес у 2019–2023 рр. [14]. У 2021 р. лише 35% банків ЄС мали цифрове відкриття рахунків [26].

Monobank запровадив онлайн-реєстрацію в 2017 р., тоді як у Німеччині та Франції це стало масовим у 2022–2023 рр. [6; 11]. Молодь (18–35 років) обирає необанки за зручність: 40% мали рахунок у 2022 р. [10]. Старші клієнти та бізнеси надають перевагу банкам за іпотеку і стабільність у 2019–2023 рр. [5; 14].

Пандемія КОВІД-19 (2020–2022 рр.) суттєво активізувала розвиток цифрових банківських послуг,

особливо в Україні. У 2020 році 36,5% безготівкових операцій з платіжними картками в Україні проводилися в мережі Інтернет, що становило майже 642 млрд гривень [22]. У 2021 році тренд лише посилювався: кількість безготівкових операцій в Україні зросла на 35,1% порівняно з попереднім роком, а їхня частка сягнула 92% від загального числа операцій з платіжними картками [23]. Значну роль у цьому відіграв Monobank — перший в Україні мобільний банк, який активно розширював клієнтську базу та функціонал додатку у 2020–2022 рр. У країнах ЄС пандемія також стимулювала цифровізацію, однак швидкість змін була неоднорідною. Наприклад, у Франції частка користувачів мобільного банкінгу досягла 60% у 2021 році, тоді як в Італії цифровізація відставала через більшу залежність від фізичних відділень, хоча і зростала поступово [24].

Необанки в ЄС стикаються з обмеженнями конкурентоспроможності у 2021–2023 рр.:

✓ **Прибутковість.** Високі витрати на залучення клієнтів — до 50 євро на одного через рекламу в Google і соцмережах — тримають маржу низькою. У 2022 р. N26 і Bunq залишалися збитковими, тоді як Revolut отримав 15 млн. фунтів прибутку в 2021 р., переважно завдяки преміум-підпискам [13; 14; 21].

✓ **Регуляція.** Вимоги AML і GDPR коштують необанкам до 20% операційного бюджету: типові штрафи за порушення становлять 1–2 млн євро для середніх гравців [2]. Традиційні банки, як Deutsche Bank, мають розвинені комплаєнс-відділи, що знижують відносні витрати [8].

✓ **Кібербезпека.** Зростання обсягів транзакцій підвищує кіберризик. У 2020 р. N26 зазнав витоку даних 10 тис. акаунтів через слабе шифрування, що підірвало довіру в Німеччині та спричинило штраф від BaFin. Надмірна орієнтація на UX частково ігнорувала захист [7].

✓ **Насиченість ринку.** У Великобританії (Revolut, Starling Bank) й Німеччині (N26) необанки стикаються з конкуренцією не лише між собою, а й із цифровими суббрендами традиційних банків, таких як ING Direct. Останні впроваджують нові функції: крипторгівлю, аналітику витрат, тощо — що підвищує витрати на R&D до 15% річного бюджету у 2023–2025 рр. [11].

Водночас, традиційні банки мають власні бар'єри:

✓ **Цифровізація.** У 2021 р. німецькі банки, як Commerzbank, відставали в API-інтеграції через застарілі COBOL-системи. Необанки натомість використовують хмарні платформи, зокрема AWS, що пришвидшує впровадження [8].

✓ **Операційні витрати.** Утримання відділень і персоналу підвищує витрати традиційних банків на 30% порівняно з необанками, які працюють повністю онлайн. Наприклад, Revolut економить до 100 млн. євро щороку завдяки відсутності фізичної інфраструктури [13; 21].

Україна демонструє унікальний приклад швидкої цифровізації банків, яка нівелює переваги необанків, на відміну від Західної Європи, де банки, як

Commerzbank, гальмують розвиток через застарілі IT-системи у 2022–2023 рр. [1; 4]. Monobank, запущений у 2017 р., залучив близько 4.5 млн клієнтів до 2021 р. завдяки інтуїтивному UX (додаток із рейтингом 4.8 у Google Play), кешбеку до 15% у партнерів (Prom, Rozetka) і відкритому API для інтеграцій, створивши тиск на ПриватБанк [3; 19]. Monobank встановив стандарт мобільного банкінгу з безкоштовними P2P-переказами, гейміфікованою «банкою» (депозит із цілями, як «на відпустку») та Apple Pay із 2019 р., що приваблює молодь 18–35 років [3; 19]. Це змусило ПриватБанк прискорити цифровізацію: Privat24 охопив близько 13 млн. користувачів до 2020 р., додавши P2P-перекази через Privat24 (з лімітом 100 тис. грн/міс. у 2022), FacePay24 для оплат обличчям у магазинах (з 2020 р.) і голосову біометрію для верифікації, що дублювали функції Monobank [3; 4]. Така реакція скоротила розрив із необанками, зберігши лідерство ПриватБанку з 25% ринку карткових платежів у 2020 р., зокрема завдяки розвиненій мережі терміналів і лояльності бізнес-клієнтів [3].

У Західній Європі традиційні банки демонстрували повільнішу адаптацію до цифрових змін через бюрократичні процедури, застарілі IT-системи (legacy-системи) та суворі регуляторні обмеження, зокрема вимоги BaFin і ACPR у 2019–2023 рр. [5; 14]. Так, BNP Paribas (Hello bank!) і Commerzbank лише у 2021–2022 рр. розширили функціональність мобільних додатків, запровадивши P2P-перекази, цифрові гаманці та базову аналітику витрат. Це стало реакцією на вимоги PSD2 і посилену конкуренцію з боку необанків, таких як Revolut і N26. Проте за якістю користувацького досвіду (середній рейтинг 4.0 у Google Play проти 4.7 у Revolut) та швидкістю впровадження інновацій традиційні банки поступаються [11; 15].

Додатковим стримувальним чинником виступає фрагментація європейського ринку: 27 країн із різними стандартами API, а також складні внутрішні процедури погодження IT-рішень, що часто тривають роками. Це суттєво уповільнює темпи цифрових трансформацій порівняно з Україною, де ще у 2020 р. частка онлайн-операцій становила 78%, а конкуренція між Monobank і ПриватБанком стимулювала оперативне впровадження цифрових сервісів [6; 21]. Український кейс засвідчив, що активна цифровізація, зокрема запуск сервісів FacePay24 і API у ПриватБанку, є дієвим інструментом протидії експансії необанків. Натомість у країнах ЄС до 2023 р. зберігалися прояви регуляторної інерції, зокрема щодо впровадження вимог GDPR, що підвищувало вразливість традиційних банківських установ [6; 17].

Висновки. Конкуренція між традиційними банками та необанками в європейському контексті у 2020–2025 роках формує новий банківський ландшафт, де технологічна гнучкість і регуляторні зміни визначають стратегічні пріоритети. Проведене дослідження показало, що ключовим фактором успіху є здатність банків балансувати

між інноваціями та стабільністю. Необанки вирізняються швидкою адаптацією до споживацьких потреб через цифрові платформи, тоді як традиційні банки зберігають перевагу завдяки масштабам і довірі клієнтів. Однак обидва типи установ стикаються з обмеженнями: перші — через нестабільність доходів і регуляторний тиск, другі — через інерцію інфраструктури. Регуляторне середовище одночасно стимулює та ускладнює конкуренцію. Відкритість банківських даних сприяє появі інноваційних продуктів, але посилення вимог до комплаєнсу створює бар'єри для масштабування. Унікальність дослідження полягає у порівнянні європейських ринків із досвідом України, який демонструє, що швидка цифровізація традиційних банків може нівелювати переваги необанків за умов високого попиту на цифрові послуги. Це контрастує з неоднорідним темпом змін у Європі, де структурні й культурні фактори гальмують

трансформацію. Для сталого розвитку банківського сектору необхідна гармонізація регуляторних стандартів, яка б підтримувала інновації без ризику для стабільності. Банки мають рухатися до гібридних моделей, поєднуючи цифрову ефективність із традиційною надійністю, щоб відповідати різноманітним потребам клієнтів. Особливу увагу слід приділити інвестуванню в кібербезпеку та технології, які забезпечують конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Український досвід підкреслює потенціал оперативної адаптації як моделі для інших ринків, але його масштабованість залежить від регуляторної гнучкості. Конкуренція між традиційними банками та необанками не лише трансформує банківські послуги, але й вимагає стратегічного переосмислення ролі технологій і регулювання. Подальші дослідження мають оцінити, як ці зміни впливають на фінансову інклюзію та стійкість банківської системи в умовах глобальних викликів.

Список використаних джерел:

1. Stefanelli V., Manta F., Toma P. Digitalization and competition in the EU banking sector: Regulatory strategies and market evolution. 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2210.01109> (дата звернення: 13.04.2025).
2. Lee D. Digital banks, AI, and financial inclusion: Policy implications and regulatory challenges. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2404.11898> (дата звернення: 13.04.2025).
3. Семенов А. Ю., Пахненко О. М., Шалда А. А. Необанки в Україні: особливості, тренди та перешкоди розвитку. *Modern Economics*. 2023. № 39. С. 131–137. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-20)
4. Федина В. В., Богріновцева Л. М. Необанки: світовий досвід та вітчизняна практика. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 6. С. 8–15. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-08-02>
5. Скоморович І. Г., Владичин У. В. Діяльність необанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*. 2021. № 3. С. 7–21. DOI: [https://doi.org/10.18371/fr.3\(43\).2021.071821](https://doi.org/10.18371/fr.3(43).2021.071821)
6. Букреева Д., Бородіна А., Фастова П. Необанкінг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. С. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-1>
7. Rom A. The impact of banking competition on interest rates for household consumption loans in the Euro Area. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2411.17723> (дата звернення: 13.04.2025).
8. New challenges for open banking: Between past weaknesses and future potentialities. *European Economy*, 2022. URL: <https://european-economy.eu/2022/new-challenges-for-open-banking-between-past-weaknesses-and-future-potentialities/> (дата звернення: 13.04.2025).
9. PSD2 opens up banking to new entrants, puts squeeze on incumbents. *Diginomica*, 2025. URL: <https://diginomica.com/psd2-opens-up-banking-to-new-entrants-puts-squeeze-on-incumbents> (дата звернення: 13.04.2025).
10. Money transfer and remittance statistics 2024. *Finder*, 2024. URL: <https://www.finder.com/uk/international-money-transfers/money-transfer-statistics> (дата звернення: 13.04.2025).
11. The rise of neobanks in Europe: An overview of major players and challenges. *Grant and Graham*, 2024. URL: <https://www.grant-graham.co.uk/en/grant-and-graham-blog/the-rise-of-neobanks-in-europe-an-overview-of-major-players-and-challenges> (дата звернення: 13.04.2025).
12. Pérez E. La banca tradicional juega mucho a retener a los clientes, nosotros ofrecemos Libertad. *El País*, 2024, 15 груд. URL: <https://elpais.com/economia/negocios/2024-12-15/eduardo-perez-revolut-la-banca-tradicional-juega-mucho-a-retener-a-los-clientes-nosotros-ofrecemos-libertad.html> (дата звернення: 13.04.2025).
13. Revolut seeks valuation of more than \$40bn in employee share sale. *Financial Times*, 2024, 20 черв. URL: <https://www.ft.com/content/9e613f65-cdf5-4b3d-9ac7-cfb39cde3159> (дата звернення: 13.04.2025).
14. N26 revenue and usage statistics. *Business of Apps*, 2025. URL: <https://www.businessofapps.com/data/n26-statistics/> (дата звернення: 13.04.2025).
15. Скільки клієнтів у monobank на початок 2024 року — Гороховський. *PSM7*, 2024. URL: <https://psm7.com/uk/monobank/skolko-klientov-u-monobank-na-nachalo-2024-goda-gorohovskij.html> (дата звернення: 13.04.2025).
16. Lee, L. Enhancing Financial Inclusion and Regulatory Challenges: A Critical Analysis of Digital Banks and Alternative Lenders Through Digital Platforms, Machine Learning, and Large Language Models Integration, 2024. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4799209>
17. Monzo. (2023). Annual report 2023. URL: <https://monzo.com/annual-report/2023/>
18. Європейські банки називають необанки своїми найбільшими конкурентами на найближчі п'ять років. *Fintech Insider*, 2024. URL: <https://fintechinsider.com.ua/yevropejski-banku-nazyvayut-neobanku-svoyimu-najbilshymy-konkurentamy-na-najblyzhchi-pyat-rokiv/> (дата звернення: 13.04.2025).

19. Розвиток небанків в Україні та світі. MDES, 2023. URL: <https://mdes.khmn.edu.ua/index.php/mdes/article/view/167> (дата звернення: 13.04.2025).
20. Digital banking statistics in Europe. Finder, 2023. URL: <https://www.finder.com> (дата звернення: 13.04.2025).
21. Annual financial report 2023. Revolut, 2023. URL: <https://www.revolut.com/ru-EE/annual-report/2023/> (дата звернення: 13.04.2025).
22. Основні тренди карткового ринку у 2020 році: безконтактні платежі та розрахунки в інтернеті. НБУ, 2021. URL: <https://monetary-policy-debates.bank.gov.ua/ua/news/all/osnovni-trendi-kartkovogo-rinku-u-2020-rotsi-bezkontaktni-plateji-ta-rozrahunki-v-interneti> (дата звернення: 13.04.2025).
23. Cashless-розрахунки в Україні стабільно зростають. НБУ, 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/cashless-rozrahunki-v-ukrayini-stabilno-zrostayut> (дата звернення: 13.04.2025).
24. EBA report on payment institutions – 2022. European Banking Authority, 2022. URL: <https://www.eba.europa.eu/eba-publishes-its-annual-report-activity-payment-institutions-2022> (дата звернення: 13.04.2025).

References:

1. Stefanelli, V., Manta, F., & Toma, P. (2022). Digitalization and competition in the EU banking sector: Regulatory strategies and market evolution. *arXiv*. <https://arxiv.org/abs/2210.01109>
2. Lee, D. (2024). Digital banks, AI, and financial inclusion: Policy implications and regulatory challenges. *arXiv*. <https://arxiv.org/abs/2404.11898>
3. Semenog, A. Y., Pakhnenko, O. M., & Shalda, A. A. (2023). Neobanky v Ukraini: Osoblyvosti, trendy ta pereshkody rozvytku [Neobanks in Ukraine: Features, trends, and barriers to development]. *Modern Economics*, 39, 131–137. [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-20)
4. Fedyna, V. V., & Bohrinovtseva, L. M. (2022). Neobanky: Svitovyi dosvid ta vitchyzniana praktyka [Neobanks: Global experience and domestic practice]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*, 6, 8–15. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-08-02>
5. Skomorovych, I. H., & Vladychyn, U. V. (2021). Diialnist neobankiv na rynku finansovykh posluh v Ukraini ta sviti [Activities of neobanks in the financial services market in Ukraine and globally]. *Finansovyi prostir*, 3 (43), 7–21. [https://doi.org/10.18371/fp.3\(43\).2021.071821](https://doi.org/10.18371/fp.3(43).2021.071821)
6. Bukreieva, D., Borodina, A., & Fastova, P. (2021). Neobankinh v Ukraini: Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Neobanking in Ukraine: Current state and development prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 34, 1–7. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-1>
7. Rom, A. (2024). The impact of banking competition on interest rates for household consumption loans in the Euro Area. *arXiv*. <https://arxiv.org/abs/2411.17723>
8. *European Economy*. (2022). New challenges for open banking: Between past weaknesses and future potentialities. <https://european-economy.eu/2022/new-challenges-for-open-banking-between-past-weaknesses-and-future-potentialities/>
9. *Diginomica*. (2025). PSD2 opens up banking to new entrants, puts squeeze on incumbents. <https://diginomica.com/psd2-opens-up-banking-to-new-entrants-puts-squeeze-on-incumbents>
10. *Finder*. (2024). Money transfer and remittance statistics 2024. <https://www.finder.com/uk/international-money-transfers/money-transfer-statistics>
11. *Grant and Graham*. (2024). The rise of neobanks in Europe: An overview of major players and challenges. <https://www.grant-graham.co.uk/en/grant-and-graham-blog/the-rise-of-neobanks-in-europe-an-overview-of-major-players-and-challenges>
12. Pérez, E. (2024, December 15). La banca tradicional juega mucho a retener a los clientes, nosotros ofrecemos libertad. *El País*. <https://elpais.com/economia/negocios/2024-12-15/eduardo-perez-revolut-la-banca-tradicional-juega-mucho-a-retener-a-los-clientes-nosotros-ofrecemos-libertad.html>
13. *Financial Times*. (2024, June 20). Revolut seeks valuation of more than \$40bn in employee share sale. <https://www.ft.com/content/9e613f65-cdf5-4b3d-9ac7-cfb39cde3159>
14. *Business of Apps*. (2025). N26 revenue and usage statistics. <https://www.businessofapps.com/data/n26-statistics/>
15. *PSM7*. (2024). Skilky kliientiv u monobank na pochatok 2024 roku — Horokhovskiy [How many clients does monobank have at the start of 2024 — Horokhovskiy]. <https://psm7.com/uk/monobank/skolko-klientov-u-monobank-na-nachalo-2024-goda-goroxovskij.html>
16. *Lee, Luk* (2024). Enhancing Financial Inclusion and Regulatory Challenges: A Critical Analysis of Digital Banks and Alternative Lenders Through Digital Platforms, Machine Learning, and Large Language Models Integration. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4799209>
17. *Monzo*. (2023). *Annual report 2023*. <https://monzo.com/annual-report/2023/>
18. *Fintech Insider*. (2024). Yevropeiski banky nazyvaiut neobanky svoimy naibylshymy konkurentamy na naiblyzhchi piat rokiv [European banks call neobanks their biggest competitors for the next five years]. *Fintech Insider*. <https://fintechinsider.com.ua/yevropejski-banky-nazyvayut-neobanky-svoimy-najbilshymy-konkurentamy-na-najblyzhchi-pyat-rokiv/>
19. *MDES*. (2023). Rozvytok neobankiv v Ukraini ta sviti [Development of neobanks in Ukraine and globally]. <https://mdes.khmn.edu.ua/index.php/mdes/article/view/167>
20. *Finder*. (2023). Digital banking statistics in Europe. <https://www.finder.com>
21. *Revolut*. (2023). *Annual financial report 2023*. <https://www.revolut.com/ru-EE/annual-report/2023/>

22. NBU. (2021). Osnovni trendy kartkovoho rynku u 2020 rotsi: Bezkontaktni platezhi ta rozrahunky v interneti [Main trends of the card market in 2020: Contactless payments and online transactions]. <https://monetary-policy-debates.bank.gov.ua/ua/news/all/osnovni-trendi-kartkovogo-rinku-u-2020-rotsi-bezkontaktni-platezhi-ta-rozrahunki-v-interneti>
23. NBU. (2022). Cashless-rozrahunky v Ukraini stabilno zrostaiut [Cashless transactions in Ukraine are steadily growing]. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/cashless-rozrahunki-v-ukrayini-stabilno-zrostayut>
24. European Banking Authority. (2022). *EBA report on payment institutions – 2022*. <https://www.eba.europa.eu/eba-publishes-its-annual-report-activity-payment-institutions-2022>

TRANSFORMATION OF THE EUROPEAN BANKING SECTOR: THE ROLE OF NEOBANKS IN THE CONTEXT OF DIGITAL DICHOTOMY

Summary. This study investigates the evolving competition between traditional banks and neobanks in the European Union from 2020 to 2025, a period marked by rapid digital transformation and regulatory shifts in the banking sector. It explores the instruments driving this rivalry, highlighting how neobanks leverage technological flexibility and customer-centric approaches to capture market share, while traditional banks rely on their established scale and trust to maintain dominance. The analysis underscores the dual role of regulatory frameworks, which foster innovation through open data access but impose compliance burdens that challenge scalability. The research evaluates the effectiveness of competitive strategies in shaping consumer preferences and financial stability. Neobanks excel in delivering seamless digital experiences, attracting tech-savvy users, whereas traditional banks face constraints from legacy infrastructure, limiting their agility. Key challenges include regulatory complexity, cybersecurity risks, and the financial sustainability of innovation-driven models. Regional disparities further complicate the landscape: rapid digital adoption in Eastern Europe contrasts with slower progress in Western markets, reflecting structural and cultural barriers. A comparative perspective with Ukraine enriches the analysis, revealing how swift digitalization enables traditional banks to counter neobank advantages, offering a potential model for other markets. This contrast highlights the uneven pace of transformation across Europe. The study proposes that sustainable banking requires a balanced approach, integrating the agility of neobanks with the reliability of traditional institutions. It advocates for hybrid models that combine digital efficiency with robust service portfolios and calls for harmonized regulations to support innovation without compromising stability. By examining cases like Revolut and ING, the research contributes to understanding the dynamics of modern banking. It emphasizes Ukraine's unique experience as a benchmark for rapid adaptation, suggesting that strategic alignment of technology and regulation is critical for fostering financial inclusion and resilience in the global banking ecosystem.

Keywords: neobanks, traditional banks, competition, EU, financial stability, digitalization, PSD2.